

Trianon – tegnap-e vagy holnap?

Iszteletre méltó, jobbára tudós hazafiak előadását hallgattam a minap Trianonnal kapcsolatban. Mi tagadás, a kérdésről sosem töprengtem komolyabban. Leginkább azért nem, mert riaszt a történelmi sorscsapásainkat belengő múltba merengő keserv és butaság. A keservből pedig sem remény, sem tett nem születik, csak azután, ha elmúlik. A butaság viszont nem röpke kedélyzavar. A síránkozásnál lefegyverzőbb: ha sorstragédiáinkat ilyesféle flastromokkal akarjuk fölszámolni, hogy „mi a suméroktól származunk”, „harmincezer éve élünk a Kárpát-medencében”, vagy: „az etruszkok is magyarul beszéltek” – legföljebb vicclapba kerülhetünk. Akkor is, ha netán mindhárom állítás igaz. Az ilyesmire a történelem vállat szokott vonni, hogy jön ide az ön ükanyja? Hol vannak ma a sumérok? Hol az etruszkok? Álljon föl, aki igazságot akar nekik szolgáltatni. Ha a történelem nem röhög a képünkbe, hanem szóba áll velünk, azt kérdezi, hol az ön kardja? Fia, aki a kardot fogja? Istene, akiben hisz és bízik?

A Merengő abban reménykedik, hogy hátha meg lehet enni az utolsó vacsorát még egyszer... Eszébe sem jut, hogyha a nemzet csak közös múlt, akkor a temetőbe való, pár csinosabb holmija múzeumba. Akkor érdemes beszélni róla, ha egyúttal közös jövő is. Persze, a múltat nem árt ismerni, s megtanulni belőle, amit lehet, és ami a jövőben értékesíthető.

* * *

Ha hozzászóltam volna, akkor összevettem volna az akkori külső-belső és benső helyzetet a mostanival. Tudjuk, hogy Magyarország földarabolását megelőzte az I. világháború. Az pedig egy külső, bizonyos értelemben tőlünk függetlenül létrejött világpolitikai erőrendszer tényezőinek régóta tervezett összecsapása volt. A végeredmény, az úgynevezett békeszerződések sorozata pedig a győztes fél gonosz és tudatlan erőfitogtatása, amely egy sor életképtelen és igazságtalan államalakulatot tákolt össze mifelénk meg a Közel-keleten a Török Birodalom területéből, amelyek nem enyhítették az igazságtalanságokat. Mi több, szították a népek és emberek közti gyűlöletet, a természetes fejlődést pedig megakasztották. Ebbe nekünk semmi beleszólásunk nem volt.

Hasonló a világpolitikai helyzet ma is. Egyre erőteljesebb a III. világháború, a multik puha hadművelet-sorozata a történelmi államok ellen. Ez is a világ újrafelosztása: a magánállamok megkaparintják a történelmi államok javait. Leigázzák őket, bábkormányokat állítanak élükre a demokrácia kijátszásával, és az ő politikai-katonai-rendőri eszközeiket használják a népek féken tartására, az egyre sze-

méretlenebb természet- és ember kizsákmányolás végett. Új típusú a fölosztás, amennyiben a pillanatnyilag nyeresre állók nem országok és népek, hanem személytelen intézmények – korlátolt felelősségű és részvénytársaságok: societé anonyme! –, amelynek ismeretlenségbe burkolózó urai semmilyen emberi, természeti, szellemi felelősséget nem viselnek: kívül állnak a társadalmon, akár a csavargók. Az indiai misztika szókinccsével szólva: csandalák. A demokrácia fedőeszméje alatt olyan rendszert kényszerítenek ránk, amelyben legfőljebb a politikusok választásába szólhatunk bele, de ők zömmel – vö.: „demokratikus többség” – az ő embe-reik. A tulajdon, a munka, de akár az ízlés, a kultúra világában nyoma sincs már a személyes vagy népi akarat megnyilvánulásának.

A helyzet vajon veszedelmesebb-e a múlt századinál?

* * *

A külhelyzethez tartozik még a szomszédokhoz való viszonyunk. Rosszabb-e, vagy jobb? Az utódállamok – Ausztriát leszámítva – önzonosságukat mind a ve-lünk való ellentétben határozták meg: az a jó szerb, román vagy szlovák, aki utálja a magyarokat. A több nemzetiségű települések Trianon előtti természetes soknyelvűsége elveszett, a mai államnemzetek tagjai ritkán tanulják meg a ki-sebbségek nyelvét, sőt egyre gyakrabban megtámadják a magyarul beszélőket. A monarchia magyar kisebbségi politikája messzemenően megengedőbb volt az utódállamok viszonyaihoz képest. A Magyar Királyságban magyar urizálás léte-zett, de fajgyűlölet nem. Szerbiában, Romániában, újabban Szlovákiában annál inkább. A II. világháborúban népiirtásokhoz vezetett: Szárazajta, Bácska, Bánát a II. világháború végén.

A külhelyzet tehát – divatosan szólva – begyűrűzött. A mostani Puha Világháború Sztratégoszai hülyítő globális szórakoztatóiparral-sajtóval nevelik az embereket, s olyan iskolarendszereket kényszerítenek rájuk, amelyből a gyerekek tárgyi tudás nélkül, s ami még rosszabb, eszménytelenül, „mell nélküli” konzumidóták-ként kerülnek ki.

Külpolitika. A budapesti „szocialista” kormányzatok Károlyitól a mostaniig egy-értelműen nemzetellenesek és a külső érdekek kiszolgálói. Ismertetőjegyük, hogy mindig valami ideológia szajkói, vagyis a Valóság elleni örült eszme gépies csendőrei. A múlt században a „világszocializmusnak” rendelték alá népünk érdekeit. Hogy Trianonban a lehetséges legkegyetlenebb döntést hozták ellenünk, abban szerepet játszott az 1918–19-es katonai helyzet. Annak belokainak legfontosabbja az, hogy a Károlyi-kormány semmi ellenállást nem tanúsított a kisantant államok mohóságá-val szemben. Hadügyminisztere, Linder Béla szélnek eresztette a frontról hazatérő hadakat: „Nem akarok többé katonát látni.” Kun Béla diktatúrája idején az újjá-szervezett sereg kezdetben erőteljes ellenállása rögtön összeomlott, amikor betiltották a magyar zászló használatát – rögtön letette a fegyvert a Felső-Tiszánál addig kemé-nyen védekező Székely Hadosztály.

Ki-ki akkorát harapott az országból, amekkorát bírt. A Kun Béla és Jászi Osz-kár vezette emigráció lankadatlanul tüzelte ellenünk a kisantant államokat.

Örökösük: Rákosi és Kádár folytatták művüket. Ideológiájukban a világszocializmust a Szovjetunióra szűkítették, s annak lakójai lettek. A hadsereget és általában a fegyveres erőket ugyan erősítették, ám történelmünkben példátlanul a nép ellen nevelték és fordították. A köztudatból tűzzel-vassal irtották a nemzeti tudatot: iskola-rendszerük szinte szót sem ejtett Trianonról, a határon túli magyarokról stb.

* * *

Itt térhetünk át Trianon belső okaira. Minden közösség épségének alapja a vallás, amelyből ered az értékek érdeklődtsége, az ember- és hazaszeretet eszméje, az együttműködés, az erkölcs, a művészet, a kultúra, a polgári erény gondolata stb. Ezek az értékek rendezik az egészséges társadalmat, s helyeznek kit följebb, kit lejjebb. Ahol nem, ott rendetlenség támad, ki-ki elveszti a helyét, s az állapotokat egyre többen tartják igazságtalannak, és önbíráskodással, csalással próbálják helyzetüket javítani. A közhatalom csak fondorlattal, manipulációval, erőszakkal tartható fenn. Gazdaságkor piaclelkének-agyának értelemszerűen fő ellensége a metafizikai értékrend. Kétségtelen, hogy vallási bomlás nem ma indult, de tessék összevetni a kereszténység száz év előtti helyzetét a maival.

Az elit több a vezetők csoportjánál: lényegében szellemi osztály, amely az említett értékeket éli, érvényesíti, és életével a lentebbi rétegekbe hitelesen visszasugározza. Példát mutat. Magyar történelmi alakjai a „szentkirályok”, akik mércéül szolgáltak utódaiknak. Ha a csúcson nem a szent áll, akkor nincs, kire nézzünk.

Történelmünk legmélyebb társadalmi tragédiája a folyamatos elitvesztés. Mohácstól kezdve a különböző szabadságharcokban, háborúkban, magyarüldözésekben, rendszerváltozásokban, és a velük járó kontraszelekciókban rendre elpusztult, szétszóródott a korabeli nemzedékek színe-java.

Ady éjszakái című emlékezésében írja Fülep Lajos, hogy a költő – saját vallomása szerint – azért ivott oly rengeteget, mert józanon már képtelen lett volna írni, ugyanis az a kép gyötörte, hogy ő az utolsó magyar: se úr, se a paraszt nem gondol már nemzetével. Vagyis nincsen elit, és nincsen nép.

* * *

Ady idejére az elit javát adó nemesség régóta légüres térben fuldoklott. Történelmi feladatát, a haza védelmét már XVIII. században – Rákóczi szabadságharcának leverése után! – átvette tőle a hivatásos hadsereg. A tehetségesebbekből értelmiségiek, politikusok, esetleg jó tisztek lettek, de nagy részük eldzsentrisedett. Az egyház és a papság zöme sem talált kellő összhangot a jézusi szegénység és saját gazdagsága között. A polgári értelmiség alig alakult ki, máris meghasonlott, és a belső utat keresők rendre háttérbe szorultak. Kezdődött ez a XIX. század nagy nyelvi vitájával, melyben az Akadémia alapcélja anyanyelvünk belső kutatása-fejlesztése, ápolása elsikkadt az ugor–török háború csatazajában. Az első és utolsó nagy mű, a Czuczor Gergely – Fogarasi János: *A magyar nyelv szótára* nyomán kutatni nyelvész számára máig életveszélyes. Később a *Nyugat* körül csoportosuló írók–olvasók meg a belső keresők folytatták ezt a viszályos utat, s váltak szét

a későbbi „urbánusokra” és a majdani „népiekre”. Ez már a Puha Világháború fejleménye: a múlt század elejétől a művészet izmusoknak rendelődött alá. Ezek szerint az alkotó nem szent, nem király, nem is költő. Népe s önmaga szellemi gondjait-föladatát feledve külső útra tér. Azt lesi, hogy az izmusok nagy koholói mit sütöttek ki, s próbálja eltalálni a művészetipar piacának gusztusát. Az izmusokat egyre inkább ideológus-üzletemberek ötlük ki. A költő ahelyett, hogy a „Temenosz tüzét őrizné” (Hamvas), a gesztenyét próbálja kikaparni belőle.

Az első két világháború, a kommunista rendszerváltás és a vele járó terror, oktatásrontás, a bűnállam stb., majd a forradalom leverése mind-mind ritkította, irtotta a nemzet lehetséges vezetőit, rombolta társadalom egészséges hitét, értékrendjét és szerkezetét, amelyben egy ilyen réteg kiválasztódhatott, tanulhatott, tapasztalatokat szerezhethetett volna, és a közösség is megkóstolhatta volna őt.

* * *

A '80-'90-es évek fordulóját, az ún. rendszerváltozás idejét az addigi hatalmasok – a szocialista bűnállamban kialakult és a törvénykerülő módszereknek megfelelő – Hálózatba szerveződve érték meg. A Hálózat részint látható, részint láthatatlan, az egész társadalmat átszövő érdekrendszer. Bűnszövetkezet. A tapintható részét „szocialista összeköttetés-rendszernek” hívta a nép annakidején. A szakirodalom is. Elitként működik, amennyiben kasztszerű képződmény, ám vallás és értékek helyett hitetlen érdekkövető. A klasszikus bűnszervezetek vonásait viseli, mivel az erkölcsessel szemben áll, igazság, haza, jog, kultúra, természet iránti elkötelezettség helyett csak a bandához fűződő érdeket ismeri. A maffiához hasonlóan igen sok ember tartozik a legkülső köreihez.

A Hálózat ragyogó egészségben élte túl a változást. Politikai tőkéje – immár kapcsolati tőkeként – hatalmas és legális (!) gazdasági erő, és kihelyezett osztága, a Szabad Demokraták Szövetsége révén „demokratikus” hatalmat kamatozott. Már jóval a '90-es választás előtt följajánlotta szolgálatait a Sztratégoszoknak, akik azt szemlátomást el is fogadták. Egyetlen, de hármas példa: forradalmunk leverése a „Nyugat” dohogó beleegyezésével történt, a forradalom második, 2006-os leverése szintűgy, majd a véres megtorlás pökhendi jelképalakját 2007-ben együtt ünnepelte Hans Dietrich Genscher és Mihail Szergejevics Gorbacsov a budai Várban. A Magánállamok „vizonzásul” rátették kezüket az ország összes erőforrására, kulcságazatára a sajtótól a közművekig, miközben az adósságspirál legmélyebb tömlöcébe vetettek bennünket. Ennek a két „nemzeti” kormány sem állta útját. Ezért hazánk napjainkra vagyontalan, fegyvertelen (!), rokkant koldus a népek és cégek globális csataterén. Természetesen nem gonoszságból juttatták ide. Ebben is tévednek „a régi kor árnya felé” visszamerengő barátaink. A gazdaságkor amorális. Erkölcs nélküli. Számára csak érdekek, célok és eszközök léteznek, történelem, hagyományok, népek mind ilyesmik a játszámában: Dolgok. A komprádor burzsoáziává alakult Hálózatnak is ez a véleménye. Álláspontja mindig is azonos gazdáival. Ezért tartják. Ők ezt pontosan tudják, és e szerint járnak el velünk szemben.

Azok az újgazdagok, akik esetleg nem tagjai a Hálózatnak, nyilván sokfélék. Bizonyára akadnak köztük, akik tehetséggel és tisztességgel szerezték vagyoniukat, mások, akikről korunk aljas szólása mondja: „jókor voltak jó helyen” – nem érdemeikkel, erényeikkel, a haza szolgálatával vívták ki, mint hajdan a Hunyadiak.

A Hálózat két politikai pártja hazafias, baloldali, neokon, liberális, modern, populista a kedves választó ízlése szerinti ideológiákat követ: „Kifordítom, befordítom, mégis bunda a bunda.” Minden éles helyzetben a magánállamok – Trianonra emlékeztető szóhasználat – az antant oldalán állnak Magyarország ellenében.

* * *

Az önmagát rendszerváltónak gondoló értelmiség – nem kevés szégyenérzettel magamat is ide gondolom – tudatlanul, szervezetlenül, ostobán sodródott az eseményekkel. Tehetetlenül nézte, sőt, sok „jobb ember” segítette, hogy az SZDSZ 1990-ben a nemzeti oldalra adott szavazatokat átlopja a Hálózathoz. Nem tudta megakadályozni a Hálózat megerősödését és visszatérést a hatalomba. Nem sikerült megteremtenie, és az oktatásba, a nyilvánosságba bevinnie a személyes felelősséget, a közösségi érzést, az egészséges hazafiságot. Képtelen volt megakadályozni a gyűlöletkampányokat, mely meghasonlásba kergette a nemzetet. Például az említett népi-urbánus vita úgy szűnt meg, hogy a két táborba tartozók jószereivel nem is érintkeznek egymással, köztük érdemleges eszmecsere sincs az alkalmi mocskolódásokat leszámítva. Röviden: képtelen volt elitként az ország élére állni, s nem is tudott ilyent fölnevelni az elmúlt időben.

Magyarországon egy „Éljen a magyar!” kiáltás nem egyesítő, hanem megosztó, mert a nyelv legtermészetesebb szavaiba is mérget csöpögtettek, a többit kisajátították, ami még rosszabb. Tudjuk, hogy egy ország elfoglalása nyelvének leigázásával történik. Nálunk ez teljesnek mondható. (Cz. G.: *Hogyan kell egy országot elfoglalni?* In *Mi a helyzet? – Gazdaságkor titkai*. Bp., 1955.)

* * *

Mi a helyzet a néppel?

Ma a globális világkapitalizmus ideológiája divatozik: az újra-szocialista kormányok – valójában szélsőliberális vezetés alatt – „hittel vallják”. Mit ne mondjak, mókás, hogy a kapitalizmusellenesség ugyanolyan vád a szájukból, mint húsz éve ugyane ajkak közül – a szocializmusellenesség... Nyilván megfontoltan számolták föl a hadsereget. Ennél súlyosabb, hogy a honvédelem gondolatát is kiszorították a fiatalság szívéből. Fölmérésekben olvashatjuk, hogy száz közül alig tucatnyi ifjú volna hajlandó külső támadás esetén fegyverrel védeni a hazát, többségükben lányok! 2004. december 5-e világosan mutatta a kormány és a szavazók többségének nemzetellenességét, másoknál magyar érdektelenségét vagy éppen gyűlöletig menő kenyérirrigységét a Trianonnal elszakított testvérei iránt. Kegyetlenségükben sokan nem is nevezik őket másként, csak románnak, szlováknak, ukránnak, jugónak. Kiváló íróink, Lányi András és Kristóf Attila szerint, jobb, mert pontosabb, ha nép helyett lakosságról, esetleg utazóközönségről beszélünk. A nép vallásossá-

gával együtt biológiailag eleven jelenség. A hitetlen nép-telenség leginkább a biológiai önfeladásban mutatkozik meg. Trianon idején a magyarság a Kárpát medence többségi népe volt. Az utódállamokban máig mindenütt 30–50%-kal apadt a lélekszámunk, az anyaországban huszonöt éve fogy a magyarság – a jelentős bevándorlás ellenére is! Derék trianoni kesergőink nem tudják, hogy a szó szoros értelmében kiürítjük történelmi szállásterületeinket. Ők vajon személy szerint hány gyermekkel járultak hozzá, hogy ne így legyen?

A minőség is romlik. A magzatgyilkosságok száma 1956 óta több hat milliónál – vajon hány apa- és anyajelölt szenvedti tulajdon gyermeke megölésének lelki terhét? A lakosság bő harmada funkcionális analfabéta, s ha hozzáteszük az alkoholisták, a bűnveszélynek kitétek, az idegbetegeket, a különféle fogyatékosokat, a hajléktalanokat, a nyomorgókat stb. számát, tízmilliónál több jön ki... A drog-rock-szex „kultúra” meg a piacvadász kormányzati pártolása és a tudásmentes iskola gyümölcssei beértek.

Hosszú történelmünk során viseltünk jó néhány nemzetirtó, embertelen ígát, de Magyarország mai alávettettsége, testi, szellemi és gazdasági elnyomása, lelki-erkölcsi gyöngesége minden eddigti fölülmúl. Trianon semmi a mostani állapotokhoz és kilátásokhoz képest.

* * *

A tévéraab lakosság között kavarnak derék Merengők, a szittyák, etruszok, sumér és őspogány csoportok, akik időnként Vesszen Trianon! fölkiáltásban törnek ki. Történelmi meseköltőkbe vetik reményüket, s hamar földühödnek, akkor pedig nem nézik, kibemarnak. Gondolkodásuk mágikus. A Szent Koronától, kiáltványoktól, esküktől stb. várják – a mai gondok megoldása helyett – Attila birodalmának azonnali helyreállítását.

Szomorú, hogy a magyar tudomány régi intézményei tehetetlenül, ha éppen nem ellenségesen szemlélik a nemzet vergődését. Nyelvében él a nemzet? Nagy igazság. Ezenközben nyelvészetünk legközismertebb eredménye, hogy a magyar nyelvtant szinte valamennyi diák és tanár utálja.

Örvendetes, bár szerény a polgári ébredés. Akad köztük tudós társaság is. Különösen a környezetvédelmi csoportok mutatnak élénkséget olykor, állandó létszámuk azonban csekély, hiába gyűlt össze a nagy vízlépcső ellenes tüntetésekre olykor több tízezer ember. Az egyházak lelkeségi mozgalmában újjáéledt a misztikai érdeklődés és a kultúraépítő szándék. A művelődési házak rendszerének összeomlása óta a szellemi-közösségi törekvések egyre inkább a templomok környékén mutatkoznak. Akadnak öntudatosodó települések, amelyek szigetek a pogány viharban, mint Debrecen a török világban. Ezek rendszerint már nagyobb egységbe fogják az előbb említetteket.

* * *

A 2002-ben létrehívott polgári körös mozgalom a legnagyobb szabású nemzet-újjászervező kísérlet volt 1956 óta. Személyes, szellemi, szelíd. A kezdeti hatalmas

lendület ígérte az emberek közt a Hálózat által szított ellentétek félresöpítését, egy öntevékeny népi újjáéledést, új elitnevelést. Az ígélet azonban nem teljesült: maga a kitaláló hátrált ki mögüle. Nem merete vállalni a közösséget a néppel, az országgal? Pártokráciája föllázadt? Nem tudhatjuk, sosem nyilatkozott róla. Az erősebb csoportok megmaradtak, de pásztor nélkül szétszéledőben a nyáj.

Szomorúan kell megállapítani, hogy a szentkirályok taposta ösvényen nem sok por verődik föl mostanában...

* * *

A néptől szinte függetlenül emelkedik ki jelesebb tehetségeink-alkotóink közül újra és újra néhány szentkirályi tudatban-felelősségben élő mester, akinek sugárzását sokan megérik. Jobbára papok, művészek vagy művészei valamely tudomány-mesterségnek. Egy részük visszavonultságban él, mások meg-megnyilatkoznak a közéletben. Lelkük mélyén mind magányosak, és Adyhoz hasonlóan gyakran „az utolsó magyarnak” érzik magukat.

Hamvától gyűjtöttem a *Szótárkönyvben*: „Magyarország a méhes földje, népe aranykori álmából fölébreszthetetlen. Magyarországon mindennek egyszerre öt értelme (géniusza) van; más, európai népeknek legföljebb kettőt-hármat kell összekapcsolniok. Az öt géniusz miatt Magyarországon oly könnyű tehetségesnek lenni és ugyanakkor elveszni. Magyarország tragédiáinak egyik oka, hogy Magyarországon a papságot csak politikai szinten értelmezték, aminél nagyobb éretlenség el sem képzelhető; szellemi kaszt híján nemzetiségi kisállammá lett. A másik, hogy a géniuszok egysége nem valósult meg, ezért nem tud különbséget tenni barát és ellenség között, nagyjait eltaszítja; története állandó testvérgyűlölet, ami a világon páratlan örület. Magyarországon a művész sosem volt legitim lény, legföljebb a tizenharmadik az asztalnál.”

Ez így – sajnos – máig áll. Annyival egészíthetjük ki, hogy a szentkirályi felelősségű nagyjainknak legföljebb alkalmi a kapcsolata a politikai vezetőkkel. Így az elitnevelésre, a nép újjászervezésére a közvetlen hatásuk csekély. A Hálózattal értelemszerűen nem közösködnek, s az sem övelük, a „nemzeti oldal” vezetői pedig sem nem elég műveltek, sem nem elég nemesek ahhoz, hogy szellemi irányítást elfogadjanak a pártokrácián kívüli „brahminjainktól”, akik alapállásukból eredően érdektelenül gondolkodnak és élnek, és nem követik őket a politikai kompromisszumok útvesztőibe.

Ha a nép lényege a vallásossága, más szavakkal: hogy szellemi rendben éljen, s ne jövő-menő politikai rendszerek öröklék, akkor nem lehet meg a rendben élő, ám a rendszereken kívüli szellemi irányítók nélkül, különben úgy jár, mint az avarok.

Róluk írta a *Suda lexikon* (Bizánc, X. sz.): „Krum (bolgár uralkodó – Cz. G.) pedig megkérdezte az avarok közül ejtett hadifoglyokat: »Mit gondoltok, miért pusztult el uralkodótok és egész népetek?« Erre azt válaszolták, hogy »elszaporodtak az egymás elleni vádaskodások, elpusztították a legderékabb és legértelmesebb férfiakat, az igaztalan úton járók és a tolvajok lettek a bírák szövetségesei, és volt részegeskedés, mert a bor elterjedésével szinte mindnyájan részegesek lettek,

aztán jött a megvesztegethetőség, továbbá az üzletelés, mert mindenki kereskedő lett, s egymást csalta. Ezekből támadt a mi veszünk.« Krum pedig ezek hallatán összehívta mind a bolgárokat, és törvényt hozván így rendelkezett...”

* * *

Ha holnap visszaváraszsolódna a Trianon előtti Magyarország, mit kezdenék vele?

A Hálózat bizonyára tudná a teendőjét, de a nemzet képes volna-e újjászületni? Belakni a földet, értékekkel, gyermekekkel telíteni, hogy jól érezze magát fű, állat és ember? Lenne békés egymás mellett élés a többi néppel?

Előbb önmagunkkal. A magyarokkal, a többi magyarral: mindazokkal, akik nemzetüket vállalják (Illyés). De ez csak úgy történhet meg, ha megteremttem a békés együttélést önmagammal: a vágyaimmal, az eszméimmal, az érdekeimmal. Ennek útja pedig a Valósággal való összhang megalkotása. Tudjuk, egyetlen Valóság létezik, a többi mulandó, romló, tehát valótlan.

A Trianon-mentesítés és a megtérés ugyanaz. Nem erkölcsi, politikai vagy esztétikai, esetleg vallási lépés, hanem ontológiai. Nem véletlenül esik egybe a bolygó életének megmentésével.